

DOOR DE HAND VAN EEN VROUW

Welkom bij de eerste dienst over het bijbelboek Judit

Welkom, u allen, bij deze eerste viering in een serie van drie over het bijbelboek Judit. Zij is één van de geduchte vrouwen uit de Schrift, samen met onder meer Tamar, Sifra en Pua, Mirjam, Debora, Izebel, Esther en niet te vergeten Maria. Zoals u misschien al hebt gelezen in de inleiding bij deze serie, bestaat het boek Judit uit twee gedeelten. Het eerste deel geeft de historische achtergrond voor het optreden van Judit. De machtige heerser Nebukadnessar wordt hierin voorgesteld als koning van de Assyriërs, hoewel dit in werkelijkheid niet zo is geweest. Hij voelt zich gekrenkt en uitgedaagd door de bevolkingsgroepen in zijn rijk die zijn gezag niet erkennen en hem niet vereren als een god. Hij stuurt strafexpedities op weg naar diverse streken onder leiding van zijn opperbevelhebber Holofernes. Die is nu met zijn leger opgerukt in de richting van Judea. Onder zijn troepen bestaat enige onrust, want het volk Israël, zo wordt gezegd, heeft een God die het uiteindelijk altijd beschermt tegen belagers. Maar Holofernes wil van geen wijken weten. Israël wordt in het nauw gedreven in de stad Betulia, gelegen op een hoge bergtop. Daar zit Israël gevangen, in een hopeloze situatie, afgesloten van water en voedsel.

Als Judit in deze situatie ten tonele wordt gevoerd, maakt de verteller meteen duidelijk dat zij een bijzondere vrouw is. Haar man, Manasse, is gestorven. Sindsdien leeft zij als alleen, nu al drie jaar en vier maanden. Ze gaat als weduwe gekleed en draagt een rouwkleed. Sinds de dood van haar man vast zij iedere dag, behalve op sabbat en op de feest- en hoogtijdagen die door het volk Israël worden gevierd. De tekst vermeldt met nadruk: 'Zij was een opvallend mooie vrouw, een elegante verschijning. Haar man had haar goud en zilver nagelaten, slaven en slavinnen, vee en akkers, waarover zij het beheer op zich nam. Niemand had iets op haar aan te merken, want ze leefde in groot ontzag voor God.'

Onze Juut Meijer zal zich vandaag inleven in haar naamgenoot, deze 'grande dame' van dit kleine volk Israël – en zij doet dat vanuit het lange gebed dat Judit aanheft vlak voordat zij tot handelen overgaat. Zij komt ertoe te gaan bidden pas nadat zij eerst in een toespraak de oudsten van haar volk tot de orde heeft geroepen. Zij hadden namelijk geen actie ondernomen, geen enkel initiatief getoond, toen de mensen van Betulia bij hen aanklopten met een noodkreet: hoe kunnen wij overleven nu wij van alle kanten omsingeld zijn door het vijandige leger van Nebukadnessar? Veel te gemakkelijk hadden die leiders hun volk alleen maar stil gehouden en gezegd wat wij net nog zongen: 'Onze hulp in de Naam van de Heer' – maar zonder ook maar iets te *doen* om de nood te lenigen. Eén van hen had de God van Israël zelfs een ultimatum gesteld: binnen vijf dagen moet je helpen, zo niet, dan zullen de bewoners van Betulia zich moeten overgeven. Maar zo kun je God niet tevoorschijn laten komen! Het is deze houding van knikkende knieën en onderwerping aan het recht van de sterkste, die Judit doet opstaan. Haar toespraak maakt indruk, ze krijgt het vertrouwen van de leiders van haar volk. Maar voordat Judit werkelijk uit Betulia vertrekt, op weg naar het vijandige legerkamp, richt ook zij zich rechtstreeks tot haar God. Haar roep om hulp klinkt anders, er klinkt in door dat zij op het punt staat zichzelf op het spel te zetten, het besef dat haar kracht tonen nu eerst betekent: kwetsbaar durven zijn, in lijf en leden. Juut overweegt zo meteen hoe dit voor ons herkenbaar is.